

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת ברכות

דפים מה - נא, פרשת תרומה תש"פ

דרך ישרה תמצית הדף

פרק שביעי - שלשה שאכלו

דף מה

1. זימון בשנים. 2. ברכת הזימון.

- א. עניה וקול 1. העונה אמן לא יגביה קולו יותר מהמברך, שנאמר גדלו לה' אתי. 2. המתרגם לא רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא, שנאמר והאלקים יעננו בקול.
- ב. שנים שאכלו ורצו לזמן פליגי אי מזמנין, ולהלכה מצוה ליחלק. והשמועות 1. ג' שאכלו חייבים לזמן, ודחי דילמא ב' הוי רשות. 2. ג' אין רשאיין ליחלק, ודחי דנקבעו בחובה. 3. שמש על שתים אוכל, ודחי דרוצים להקבע בחובה. 4. נשים מזמנות לעצמן והן כתרי גברי, ודחי משום דאיכא דיעות. 5. ג' שיצא אחד לשוק קוראין לו, ש"מ לרב אין מזמנין, ודחי דכבר נקבעו בחובה. 6. לר"י אחד יוצא בברכת חבירו, ש"מ דלא מזמנין.
- ג. ברכת הזימון 1. מנה"מ לזימון בשלשה, גדלו לה' אתי או כי שם ה' אקרא הבו גודל. 2. בגי מצרפים גם מי שנמצא בחוץ, ובעשרה פליגי אי צריך לבא מפני שם ה', או לא כיון דנראין כעשרה. 3. שנים מצוה ליחלק. 4. הפסקה, א' לשנים ולא לשנים לא'. 5. אם אין ביניהם מופלג, להו"א חילוק ברכות עדיף ונחלקו בזה, ולמסקנא יש לזמן, ואף שלא יצאו י"ח אין זימון למפרע. 6. העניה בנברך ברוך ומבורך, ובברכו עונה אמן. 7. בעה"ב בוצע משום עין יפה, ופליגי האם הוצע מברך, או בעה"ב מפני ברכת האורח.
- ד. **תוס'** 1. חובת זימון אם התחילו יחד או גמרו יחד, אבל לא סגי באכלו יחד כזית באמצע הסעודה. 2. הצירוף לזימון אם אחר יכול לאכול עם השאר כגון כהן בתרומה או מודר הנאה, משא"כ בטבל. 3. ברכה ראשונה בשנים לרש"י כ"א מברך לעצמו ולתוס' מוציאין כיון שמתיישבים יחד או דהוי דרבנן. 4. מאה נשים כתרי גברי, לגבי מנין או חובת זימון דהוי רשות, וצ"ע אם יוצאות כשלא מבינות.
- ה. אמרינן כל הברכות פותחות בברוך וחותרות בברוך חוץ מברכת הפירות, ברכת המצוות, ברכה הסמוכה לחברתה וברכה אחרונה בק"ש. **והפירוט בתוס'** 1. אשר יצר פותחת בברוך דאינה סמוכה לנט"י דשייכי בפ"ע. 2. אלקי נשמה לא חותרת בברוך, כיון שהיא הודאה בעלמה וחותרת בברוך כיון שקצת ארוכה. 3. אתה הוא עד שלא נברא העולם, כנ"ל. 4. ברכות השחר, כ"א בפ"ע, הווי קצרות וכברכת הפירות. 5. יהי רצון, סמוכה להמעביר שינה. 6. והערב סמוכה ללעסוק בד"ת. 7. ישתבח סמוכה לברוך שאמר, ולכן אין לדבר בפסוד"ז. 8. אמת ויציב, סמוכה לאהבה רבה. 9. ברכה אחרונה של העולה לתורה פותחת בברוך, דעיקר התקנה היה שיברכו רק לפני הקריאה ולאחריה. 10. הטוב והמטיב פותחת בברוך, דנתקנה בפ"ע,

ולא חותמת בברוך דעיקרה קצרה. 11. נאמן אתה שבברכת הפטרה, סמוכה לשלפניה. 12. תוס' דף מט. ברוך שנתן שבתות למנוחה, פותחת בברוך כיון שנתקנה לפרקים למי ששכח להזכיר בברהמ"ז. 13. ברכות שמו"ע סמוכות לאל חי וקים, או אלקי אברהם הוי מלכות.

דף מו

1. ברהמ"ז ב' ג' ד'. 2. הטוב מדרבנן. 3. סדר סעודה.

- א. ברכת הזימון לר"י עד נברך ולר"ש עד הזן, והמח' אם ברהמ"ז ב' וגי ברכות או ג' וד' 1. אי זמון עד נברך או עד הזן. 2. לר"י עד נברך, וב' וגי בפועלים. 3. עד הזן, וד' כמ"ד הטוב והמטיב דאורייתא וחוזר לברכת הארץ.
- ב. מנין שהטוב והמטיב דרבנן 1. דפועלים עוקרים. 2. פותח בברוך ולא חותם. 3. עוקרים בבית האבל למי"ד דיין האמת.
- ג. סדר סעודה 1. ישיבת השני לדין למטה מהגדול ולפרסאי למעלה. 2. מים ראשונים לכו"ע מהגדול. 3. מים אחרונים עד חמשה מתחילין מהגדול, מעל ה' מהאחרון וחוזרין מחמש לגדול. 4. אין מכבדין בדרכים גשרים וידים מזוהמות ובפתח שלא ראוי למזוזה.
- ד. **תוס'** 1. עד היכן ברכת הזימון, לרש"י מהיכן יתחילו לברך ולתוס' עד היכן ממתנינים, ולר"י ביוצא אחד לשוק. 2. ברהמ"ז שנים ושלושה, לרש"י כמה ברכות מברך, ולתוס' להחשיב ברכה שלימה להוציא י"ח. 3. להיכן חוזר, לרש"י באחד שהפסיק לשנים, לתוס' המזמין אחרי שענו לו, ולר"י ביצא אחד לשוק. 4. מכבדים בדרכים כשיצאו יחד, ולא כשנפגשו בדרך.

דף מז

1. הבוצע. 2. אמן האסורה. 3. הצירוף לזימון. 4. לא מצטרף. 5. עם הארץ.

- א. הבוצע 1. אוכל ראשון ואח"כ שאר המסובין. 2. רשאי לחלק כבוד לאחר. 3. בוצע אחרי שכלה אמן מהרוב.
- ב. עניית אמן האסורה והעונש 1. העונה אמן ארוכה מידי טועה, והמאריך כראוי מאריכין ימיו. 2. יתומה, יהיו בניו יתומים. 3. חטופה, יתחטפו ימיו. 4. קטופה, יתקטפו ימיו, וכן אין לזרוק ברכה מפיו.
- ג. הצירוף לזימון באכילה 1. מצטרף: דמאי, כיון שיכול להפקיר נכסיו וראוי לו. 2. מעשר ראשון שנטלה ממנו תרומת מעשר, והקדים בשבלין דפטור מתרו"ג. 3. מע"ש והקדש שנפדו ולא נתן חומש. 4. שמש שאכל כזית, וחשיב לקבוע. 5. כותי חבר, וקרבנן דמחמרי בע"ה.
- ד. לא מצטרף לזימון 1. אכל טבל, מדרבנן בעציץ שלא נקוב. 2. מע"ר שנטל בכרי ולא הפריש תרו"ג. 3. מע"ש, שפדה ע"ג אסימון. 4. הקדש שנפדה ע"ג קרקע. 5. שמש שאכל פחות מכזית, ונכתב אגב רישא. 6. נכרי, גר שמל ולא טבל.
- ה. מיהו עם הארץ 1. לר"י שלא אוכל חולין בטהרה. 2. לחכמים שלא מעשר. 3. לר"י שלא קורא ק"ש. 4. לר' יהושע שלא מניח תפילין. 5. לבן עזאי שאין לו ציצית. 6. לר"י שאין מזוזה. 7. לרנב"י שלא מגדל בניו לת"ת. 8. לאחרים מי שקרא ושנה ולא שמש ת"ח, וכן הלכה.
- ו. **תוס'** 1. הסבא דגחין ושתי לפני המברך, הויא שתיה, לרמז שצריך להפסיק, כוסו בידו וכן בנתן לכ"א חלקו. 2. הבוצע פושט ידיו תחילה, לטבול פתו או להתחיל באכילה. 3. מאכילין אכסניא דמאי, בישראל דהוו כותיים או בגויים דפורע חובו בממון כהן. 4. קטן פורח, לרש"י הביא שערות ועדיין בן י"ג, ולתוס' שהשערות עדיין קטנות.

דף מח

1. צירוף לזימון. 2. התקנות והמתקנים.

- א. מי מצטרף לזימון 1. עבד עם תשעה, ור"א שחרר דצריך היה לתרי. 2. לר"ה להו"א ט' וארון, ולמסקנא ט' נראין כעשרה, ופליגי אי מכונסים או מפוזרים. 3. לר"א ב' ושבת, ולמסקנא ב' ת"ח המחדדים זא"ז. 4. קטן המוטל בעריסה, להו"א מצטרף, ולמסקנא נעשה סניף לעשרה. 5. קטן פורח מצטרף, וי"א סגי שיודע למי מברכין. 6. אחד שאכל ירק מצטרף וכן ב' ג', ובעי בד' דהוי רובא מיהו לא מנכר. 7. בכדי להוציא צריך שיאכל דגן, ולשמעון בן שטח סגי בכוס.
- ב. מתקני הברכות 1. משה הזן, מן. 2. יהושע על הארץ. 3. דוד ושלמה בונה ירושלים. 4. הטוב והמטיב על הרוגי ביתר.
- ג. הזכרת שבת 1. באמצע בנחמה. 2. לר"א באיזה ברכה שירצה. 3. לחכמים בנחמה ובדיעבד נמי חוזר.
- ד. מנין לברהמ"ז 1. לאחריו, ואכלת ושבעת וברכת וכו'. 2. זימון, את ה' אלקיך או גדלו.
- ה. מנין לברכה לפניו 1. ק"ו כשהוא שבע. 2. אשר נתן לך. 3. ובך את לחמך. 4. כי הוא יברך הזבח.
- ו. מנין לברכת התורה 1. ק"ו, חיי עולם. 2. גז"ש נתינה. 3. גז"ש טובה.
- ז. מדוע הנשים ענו לשאול תשובה כ"כ ארוכה 1. נשים דברניות הן. 2. להסתכל ביפיו. 3. אין מלכות נוגעת בחברתה.
- ח. תוס' 1. הלכתא במזמנים על קטן פורח שיודע למי מברכין, וקטן ממש עושין סניף לעשרה זימון ולשלשה מח'. 2. מח' אם קטן מצטרף לעשירי למנין, וי"א בחומש בידו וזהו מנהג שטות ולהלכה רק לקרה"ת. 3. מח' באכל ירק אם מצטרף לזימון של שלשה. 4. אבל כזית דגן חייב מדרבנן ומח' אם מוציא י"ח מי שאכל כדי שביעה, משא"כ קטן שאינו בר חיובא כלל.

ג דף מט

1. נוסח הברכות. 2. חתימה בתרתי. 3. שכח להזכיר. 4. כזית וכביצה.

- א. נוסח ברכת הארץ 1. ארץ חמדה. 2. ברית. 3. תורה. 4. הודאה תחילה וסוף.
- ב. מלכות בברכת הטוב והמטיב 1. א"צ מלכות, למ"ד דאורייתא. 2. צריכה, כמ"ד דרבנן. 3. ב' מלכויות כנגד בונה ירושלים. 4. להלכה ב' חוץ ממלכות דידה.
- ג. חתימה בתרתי 1. בברכת הארץ פליגי אם חותמין מושיע ישראל או גם בנין ירושלים, דאין חותמין בשנים משום מצוות חבילות. 2. ארץ ועל המזון, ארץ שמוציאה מזון, וכן פירות. 3. ישראל דקדשו זמנים, וכן ר"ח. 4. מקדש השבת ישראל והזמנים, הכל שבחים של הקב"ה.
- ד. שכח להזכיר 1. בשבת אומר ברוך שנתן שבתות למנוחה, וביו"ט שנתן יו"ט לשמחה. 2. בר"ח הסתפק אם יש שמחה ואי חתים. 3. אם התחיל הטוב והמטיב חוזר לראש, והתקנה רק בלא פתח.
- ה. שכח להזכיר בר"ח 1. בתפלה מחזירין, דחייב להתפלל. 2. בברהמ"ז אין מחזירין, דלא חייב לאכול.
- ו. השיעור, בחיוב ברהמ"ז לר"מ כזית ולר"י כביצה, ולגבי נותר אמרי איפכא. ותרצינן 1. מוחלפת השיטה. 2. הכא פליגי בקראי דאכילה בכזית ושביעה כביצה, והתם בסברא דטומאה בכביצה והאיסור בכזית.
- ז. תוס' 1. אי בעי לא אכיל, בר"ח א"צ לאכול פת, וביו"ט א"צ דווקא בסוכה, ומסופק בסעודה שלישית. 2. צופים, לרש"י שם מקום ולתוס' שאינו רואה את ירושלים. 3. הלכתא אכילה בכזית ושתיה אף פחות ממלא לוגמיו.

ג דף נ

1. נוסח הזימון. 2. ניכר מברכותיו. 3. חלוקה בשלש. 4. יין בלי מים. 5. השתמשות בפת. 6. לא בירך.

- א. כיצד מזמנים 1. בשלשה נברך. 2. בעשרה לאלוקינו. 3. לריה"ג שמברכים לפי רוב הקהל, במאה לה'. 4. באלף לאלקי ישראל. 5. בריבוא אלוקי הצבאות.
- ב. איך ניכר מברכותיו ועדיף 1. אומר נברך ולא ברכו, כדי שלא יצא מהכלל. 2. ובטובו ולא ומטובו. 3. חיינו

- ולא חיים, וי"א איפכא. 4. שאכלנו ולא למי שאכלנו. 5. בשלשה ברוך שאכלנו, ולא על המזון שאכלנו.
- ג. שלשה אין רשאים להתחלק, וקמ"ל 1. אף בלא אכלו. 2. באוכל כ"א מככרו. 3. שלשה מתוך ג' חברות של שלשה, ובלא זמנו עליהם במקומן, דאל"כ פרח זימון מינייהו.
- ד. יין שלא נתן בו מים, פליגי 1. אי ברכתו בפה"ע או הגפן. 2. אי נוטלין ממנו לידים. 3. כוס ברכה לכו"ע צריך מים.
- ה. השתמשות בפת 1. אין מניחין עליה בשר חי. 2. אין להעביר ע"ג כוס מלא. 3. אין לזרוק. 4. אין לסמוך הקערה. 5. לר"א עושה כל צרכיו בפת, ולרבנן אסור. 6. זריקת אוכלין, אם ממאס אסור ואם לאו שרי.
- ו. הכניס אוכל בלא ברכה 1. משקין בולע. 2. ממאס מסלק. 3. לא ממאס יוציא, שנאמר ימלא פי תהלתך. 4. בעי למימר שיחזור ויברך, ונדחה.
- ז. **תוס'** 1. פרח זימון, לתוס' רשאים ליחלק ולרש"י שוב א"א שיזמנו. 2. מיטה שנחלקה מק"ט רק אם הדיוט, יכול להחזירה כבתחילה. 3. מח' אי נט"י כשרה במי פירות. 4. אין הלכה כר"א דנוטלים ידים בין חי, ופליגי אי הלכה כשמואל דעושה כל צרכו בפת. 5. כוס של ברכה חי, בנתינתו בכוס, או מהחבית, או דהיינו שלם.

2 דף נא

1. אספרגוס. 2. סכנתא. 3. כוס של ברכה.

- א. הסוג באספרגוס 1. יין יפה ללע"ט, לב עינים טחול. 2. שכר יפה לרמ"ת, ראש מעים תחתוניות.
- ב. נאמר באיספרגוס 1. חי. 2. מלא. 3. מקבל בימין. 4. שותה בשמאל. 5. אין משיחין אחריו. 6. אין מפסיקין. 7. מחזיר למי שנתן לו. 8. רק אחריו בשכר ולא ביין. 9. סומך במינו בשכר ובפת ביין.
- ג. סכנתא 1. ליטול חלוק שחרית מהשמש. 2. נט"י ממי שלא נטל. 3. החזרת כוס אספרגוס לאחר. 4. עמידה בפני הנשים שחוזרות מהמת.
- ד. מה נאמר בכוס של ברכה 1. לכו"ע: הדחה מבפנים. 2. שטיפה מבחוץ. 3. חי, ומוזגו בברכת הארץ. 4. מלא, וזוכה לנחלה ולבי עולמים. 5. וי"א אף עיטור, בתלמידים או נטלי. 6. עיטוף, בטלית או סודר. 7. נוטל בבי ידיו, משאו ידיכם קדש. 8. נותן לימין ואין לשמאל לסייע. 9. מגביה טפת, מכוס ישועות אשא. 10. נותן בו עיניו, שלא יסיח דעתו. 11. משגר לאשתו, כדי שתתברך. 12. אין מסיחין, בכוס ברכה, או פורענות של זוגות.
- ה. **תוס'** 1. מעיקרא גברא לא חזי לברך, לרש"י בעל קרי בד"ת ולתוס' בגר ולכן תמיד מברכין אחרי הטבילה והנטילה. 2. סיוע שמאל לימין, בכוס גדולה או בברהמ"ז ארוכה. 3. שומע שסח יצא דיעבד, ובשעת הברכה לא יצא.

הדרן עלך פרק שביעי- שלשה שאכלו

שאלות לחזרה ושינון

ז. מדוע הנשים ענו תשובה ארוכה לשאול (3)

⌘ דף מט

א. נוסח ברכת הארץ (4)

ב. מלכות בברכת הטוב והמטיב (4)

ג. חתימה בתרתי (4)

ד. שכח להזכיר בברהמ"ז (3)

ה. שכח להזכיר בראש חדש (2)

ו. השיעור בברהמ"ז ובנוטר, ויישוב הסתירה (2)

⌘ דף נ

א. נוסח הזימון כפי כמות האנשים (5)

ב. כיצד אדם ניכר מברכותיו, והנוסח שעדיף (5)

ג. שלשה אין רשאים להתחלק, המקרה והקמ"ל (3)

ד. המח' ביין שלא נתן לתוכו מים (3)

ה. השתמשות בפת (6)

ו. הדין בהכניס לפיו אוכל בלא ברכה, ומ"ט (4)

⌘ דף נא

א. סוגי אספרגוס ולמה מועיל (2)

ב. הדברים שנאמרו באספרגוס (9)

ג. הדברים שהם סכנתא (4)

ד. הדברים שנאמרו בכוס של ברכה (12) הדרך!

פרק שביעי- שלשה שאכלו

⌘ דף מה

עניה וקול (2)

המח' בשנים שאכלו ורצו לזמן, והשמועות (6)

ברכת הזימון (7)

⌘ דף מו

המח' כמה ברכות יש בברהמ"ז, ובמאי פליגי (3)

מנין שברכת הטוב והמטיב היא מדרבנן (3)

סדר סעודה (4)

⌘ דף מז

דיני הבוצע (3)

עניית אמן האסורה, והעונש (4)

הצירוף לזימון באכילה, ומ"ט (5)

האוכל שלא מצטרף לזימון, ומ"ט (6)

מיהו עם הארץ (8)

⌘ דף מח

מי מצטרף לזימון (7)

מתקני הברכות של ברהמ"ז (4)

מקום הזכרת שבת בברהמ"ז (3)

מנין לברהמ"ז (3)

מנין לברכה לפני המזון (4)

מנין לברכת התורה לפני (3)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות 📖	יבמות 📖	ברכות 📖 עם מחודדין בפ"ך.
עבודה זרה הוריות 📖	כתובות 📖	שבת 📖 מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ך	נדרים 📖	עירובין 📖
זבחים 📖	נזיר סוטה 📖	פסחים 📖
מנחות 📖	גיטין 📖	שקלים ר"ה 📖
חולין 📖	קידושין 📖	יומא 📖
בכורות 📖 עם הקדמות ומושגים	עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא	סוכה 📖
ערכין-תמורה 📖	בבא קמא 📖	ביצה תענית 📖
כריתות-מעילה 📖	בבא מציעא 📖	מגילה-פורים 📖 עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחור יין לרמ"א
נדה 📖	בבא בתרא א-ב 📖	מו"ק חגיגה 📖
	סנהדרין א-ב 📖 עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חודים מנוקד ומסודר.	איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~0007~

המערכת